ISSN 1303-5290

Necdet AYSAL

Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Dergisi

ATATÜRK YOLU

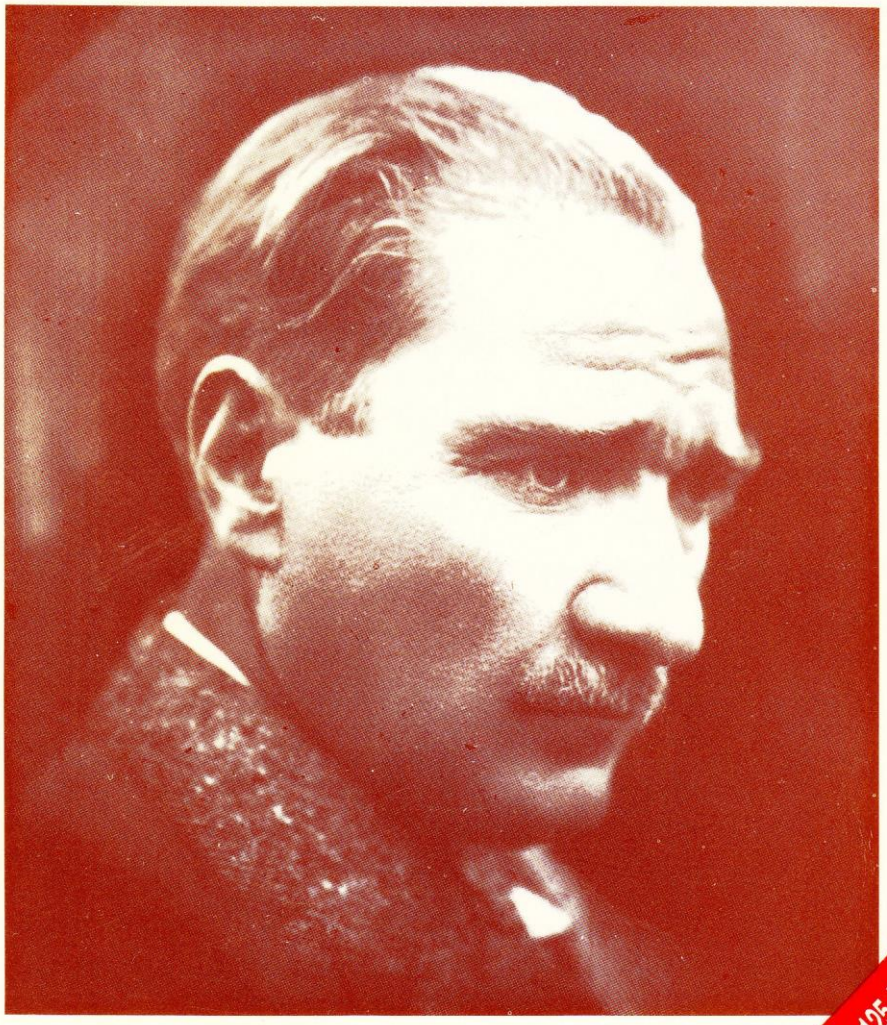

Atatürk'ün Doğumunun 125. Yılına Armağan

MAYIS-KASIM 2004 YIL: 17
CİLT: 9 SAYI: 33-34 ANKARA

ATATÜRK YOLU

MAYIS-KASIM 2004 ● YIL: 17 ● CİLT: 9 ● SAYI: 33-34

SAHİBİ ve GENEL YAYIN YÖNETMENİ :

Ankara Üniversitesi
Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü adına

Prof. Dr. Yavuz ERCAN

YAYIN KURULU :

Doç. Dr. Oğuz AYTEPE (Baş Editör)
Prof. Dr. İzzet ÖZTOPRAK (Editör)
Prof. Dr. Temuçin Faik ERTAN (Editör)

DANIŞMA KURULU :

Prof. Dr. Yavuz ERCAN
Prof. Dr. Ömer KÜRKÇÜOĞLU
Prof. Dr. İzzet ÖZTOPRAK
Prof. Dr. Temuçin Faik ERTAN
Doç. Dr. Oğuz AYTEPE
Doç. Dr. Neşe ÖZDEN

Bu Sayının Hakem Kurulu

Prof. Dr. Recai DOĞAN
Prof. Dr. Yavuz ERCAN
Prof. Dr. Yücel ÖZKAYA
Prof. Dr. Refet YİNANÇ
Doç. Dr. Vahdet KELEŞYILMAZ
Doç. Dr. Saime YÜCEER
Yrd. Doç. Dr. Selda KILIÇ

TEKNİK SEKRETER :

Fatma MESCİ

Yazışma Adresi : Ankara Üniversitesi
Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü
Gıda Mühendisliği 4 Nolu Bina Zemin Katı
Keçiören Yolu / Ankara

ATATÜRK YOLU (ISSN 1303-5290)

Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü'nce
yılda iki kez yayınlanan hakemli bir dergidir.

Basıldığı Yer : Ankara Üniversitesi Basımevi, 2006

Dergiye gönderilen yazı ve fotoğraflar iade edilmez.
Bu dergide yayınlanan yazılardaki fikirler yazarlara aittir.

Dergi, TÜBİTAK ULAKBİM Sosyal Bilimler Veri Tabanı, ASOS (Akademia Sosyal Bilimler İndeksi) ve EBSCO tarafından taranmaktadır.

Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Dergisi

ATATÜRK YOLU

İÇİNDEKİLER

Araştırmalar, İncelemeler:

AYDOĞAN, Erdal; Üçüncü Umumi Müfettişliği'nin Kurulması ve III. Umumi Müfettiş Tahsin Uzer'in Bazı Önemli Faaliyetleri 1

AYTEPE, Oğuz; Ankara'nın Merkez ve Başkent Olması 15

AYTEPE, Oğuz; Milli Mücadele'de Bilecik Görüşmesi 23

ERDAL, İbrahim; Türk Basınına Göre; Patrikhane Konusu ve Patrik Araboğlu'nun İhracı Meselesi 33

KAYMAZ, İhsan Şerif; İslam as a Party in the Clash of Civilizations 51

OKUR, Mehmet; Atatürk Tarafından Yabancı Devlet Başkanlarına Verilen Hediyeler 79

SINMAZ, SÖNMEZ, Cahide; Cumhuriyetin Onuncu Yıldönümü Kutlamaları ve 26 Ekim 1933 Tarihli Genel Af Yasası 89

TONGUL, Neriman; Türk Halk İnkılâbı 103

YAZICI, Nesimi; Karesi Gazetesi'nde Gönen 131

Panel

Ege Sorunları Paneli 167

Belgeler

TOKER, Mustafa; Mustafa Kemal Paşa Tarafından Ali Fuat Paşa'ya Gönderilen Bazı Telgraf, Tebliğ ve Yazışmalar 217

Haberler

AYSAL, Necdet; Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Tarihçesi 241

"ATATÜRK YOLU" Dergisinde Yayınlanacak Makaleler İçin Bilgi Notu 265

Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi
S 33-34, Mayıs-Kasım 2004, s. 241-263

Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Tarihçesi ve Gelişim Süreci

Dr. Necdet AYSAL*

Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü, Atatürk'ün önderliğinde gerçekleştirilen inkılâp hareketinin çağdaş bir biçimde incelenmesi ve genç kuşaklara öğretilmesi amacına yönelik olarak 4204 sayılı Yasa ile 15 Nisan 1942'de kurulan bir araştırma, eğitim ve öğretim merkezidir.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk, Cumhuriyetin ilanı sonrası toplumu çağdaş medeniyetler seviyesine ulaştırmak için her alanda köklü devrim hareketlerine girişmiştir. Büyük tarihsel dönüşümün sürekliliğini sağlayacak düşünsel ve kültürel temelleri oluşturmaya yönelen Atatürk'ün, eğitim ve öğretimle birlikte yeni devletin ideolojisine uygun olarak "Milli Tarih" ve "Milli Dil" çalışmalarına da ağırlık verdiği görülmektedir.

İnkılâp Tarihi Dersleri'nin öğretimi, 1929 Dünya ekonomik krizi ve onu izleyen 1930 demokrasi denemesinin sonucunda gündeme getirilmiştir. Atatürk, Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın kapatıldığı gün üç ay sürecek bir yurt gezisine çıkmış ve bu inceleme gezisinde Cumhuriyet rejiminin aleyhindeki hareketlerin önlenmesine ve bu yönetimin pekiştirilmesine yönelik notlar almıştır. Bu izlenimlerini hükümete sunan Atatürk'ün, bu yönde alınması gereken önlemlerden birini şöyle not ettirdiği görülmektedir[1]: "*...Bir Cumhuriyeti ve rejimi koruma kanunu neşredilmelidir. Bu kanunda, bizzat Cumhuriyet aleyhinde olduğu gibi onun temellerini teşkil eden inkılâp kanunları aleyhinde fiilen harekete teşvik veyahut bu konuda söz ve yazı ile telkin, ağır ceza müeyyidelerine bağlanmalıdır...*"

---

* Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Öğretim Görevlisi

[1] Mustafa Oral, "Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü 1933", *Atatürk Yolu*, C. 7, No. 27-28, (Mayıs-Kasım 2001), s. 324; *Atatürk'ün Seyahat Notları (1930-1931)*, Haz., Gürbüz Tüfekçi, İstanbul, Kaynak Yayınları, 1988, s. 84.

Cumhuriyet onuncu yılını doldurduğunda yetişmekte olan kuşaklara Atatürk'ün anlatımıyla, *"...Ulusal varlığı sona ermiş sayılan bir ulusun bağımsızlığını nasıl kazandığını, bilim ve tekniğin en son ilkelerine dayanan ulusal, çağdaş bir devleti nasıl kurduğunu"* öğretmenin gerekli olduğuna karar verilmişti. Bu amaçla Ankara Hukuk Mektebi'nde bir *"İnkılâp Tarihi Kürsüsü"* kurulmuş ve derslerin yüksek öğretimdeki son sınıf öğrencilerine konferans biçiminde verilmesi yeterli görülmüştür[2].

Ankara Hukuk Mektebi'ndeki ilk İnkılâp Tarihi konferansını 20 Mart 1934'te Başbakan İsmet İnönü vermiştir. İnönü'nün bu konferansı, söz konusu dersin niteliğini ve çerçevesini açıkça ortaya koymaktadır. Türk İnkılâbını *"Türk Milletinin Kurtuluş Savaşı"* olarak nitelendiren İnönü, bu mücadelenin önemli aşamalarını bu dersleri verecek öğretim üyelerinin anlatacağını ve bunun devamı için, başlıca iki önemli hususa dikkat edilmesi gerektiğini şöyle vurgulamıştır[3]: *"...Devrimlerden hiçbir şekilde ödün vermemek, geriye dönüş yapmamak ve Türk Milletinin yüksek bir düzeye ulaşması için ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlamak ve bu amaca ulaşmak için çıkabilecek her engeli ortadan kaldırmak..."*

Bu işlerin gerçekleştirilebilmesi için yetişmiş uzman, öğretmen ve öğretim üyesine ihtiyaç vardı. Bu eksikliği tamamlamak için 20 Haziran 1935'te kuruluş yasası Resmi Gazete'de yayınlanan Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, 9 Ocak 1936'da eğitim ve öğretime başlamıştır[4].

Hasan Âli Yücel, Milli Eğitim Bakanı olarak görev yaptığı dönemde (1938–1946) özverili çalışmalarıyla Atatürkçü ilkeler doğrultusunda bir ulusal bilinç yaratmış ve bireyler arasındaki iletişimi sağlamıştır[5]. Bunun en güzel örneği de bakanlığı zamanında kuruluşu gerçekleşen *"Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü"* dür.

Bu dönem içerisinde yükseköğretim kurumlarında konferans biçiminde verilen İnkılâp Tarihi derslerinden beklenen sonucun alınamadığı görülünce, bunun belirli bir programla ve yetkin kişilerce sürdürülmesinin gerektiği anlaşılmıştır. Cumhurbaşkanı İsmet İnönü, 1 Kasım 1941'de TBMM'yi açış konuşmasında bu eksikliği şu sözlerle dile getirmiştir[6]:

---

[2] Şerafettin Turan, *İsmet İnönü, Yaşamı, dönemi ve Kişiliği*, Ankara, Bilgi Yayınları, 2000, s. 164-165.

[3] "İnkılâp Kürsüsü'nde İsmet Paşa'nın Dersi", *Ülkü*, C. III, No. 14, (Nisan 1934), s. 184-190.

[4] "Ankara'da Bir Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Kurulması Üzerine Kanun", *Resmi Gazete*, No. 3033, 20 Haziran 1935, s. 5372.

[5] Mustafa Çıkar, *Hasan Âli Yücel ve Türk Kültür Reformu*, Ankara, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1997, s. 11.

[6] *Milli Şefin Söylev ve Demeçleri*, Der. K. Kemal Kop, Ankara, 1945, s. 107; Turan, s. 165.

"...Şimdiye kadar Yüksek Öğretim Kurumları'nın son sınıflarında konferans şeklinde verilmekte olan İnkılâp derslerinin, bu kurumlarda 'İnkılâp Tarihi ve Türkiye Cumhuriyeti Rejimi' adı altında esaslı bir ders şeklinde verilmesi ve mevzular etrafında ilmi incelemeler yapmak ve yaymak üzere bir de 'İnkılâp Tarihi ve Türkiye Cumhuriyeti Enstitüsü' kurulması kararlaştırılmıştır..."

Bu çalışmalar doğrultusunda hazırlanan yasa tasarısı, 15 Nisan 1942'de Meclis'çe kabul edilerek 4204 sayı ile yasalaşmıştır. Söz konusu yasada kuruluşun adı, *"Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü"* olarak saptanmıştır[7]. Enstitü, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nin giriş holü sonundaki *"Atatürk Locası"* diye anılan bölüme yerleştirilmiş ve Müdürlüğüne de Prof. Dr. Enver Ziya Karal atanmıştır[8].

Enstitü, Kurtuluş Savaşı'ndan başlayarak Cumhuriyet dönemine ilişkin her türlü belge ve bilgiyi toplama, bu döneme ilişkin bilimsel araştırmalar ve yayınlar yapma yanında, Milli Eğitim Bakanlığı ile işbirliği yaparak, İnkılâp Tarihi ve Türkiye Cumhuriyeti Rejimi derslerinin programlarını hazırlamak ve bu dersleri verecek kişileri belirlemekle yükümlü kılınmıştı.

Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'ne bağlı olarak açılışı gerçekleşen Enstitü'nün kuruluş amacı, yönetmeliğinde şu şekilde açıklanmaktadır[9]:

"Türk İstiklâl Savaşı, Türk İnkılâbı ve Türkiye Cumhuriyet rejiminin dayandığı esaslar hakkında her türlü araştırmalarda bulunmak; bu konularla ilgili belgeleri ve yayınları toplayarak kütüphane ve müzeler meydana getirmek ve bir arşiv kurmak; Türk İnkılâp ve Rejimini memleket içinde ve dışında tanıtmak için dersler ve konferanslar vermek ve her türlü yayınlarda bulunmak..."

Bu amaçlar doğrultusunda çalışmalarına başlayan Enstitü, Kurtuluş Savaşı, Türk Devrimi ve Türkiye Cumhuriyet rejimine ait kitap, arşiv belgeleri ve eşyaları toplamaya başlamıştır. Bu tür malzemeler toplanırken 14 Ocak 1942'de kabul edilen tasarıdaki genel hükümler dikkate alınmıştır. Adı geçen tasarıda şöyle bir hüküm yer almaktadır[10]: *"...Bütün resmi ve milli makam ve kurumlar, kendi dosya ve arşivlerinde bulunan İnkılâp Tarihi ile ilgili her nevi evrak ve belgelerin asıl veya kopyalarını Maarif Vekilliği tarafından gerek duyuldukça, bu Enstitüye vereceklerdir..."*

---

[7] "Ankara Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'ne Bağlı 'Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü' Kurulması Hakkında Kanun", *Resmi Gazete*, No. 5090, 22 Nisan 1942.

[8] *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi 66. Kuruluş Yıldönümü Anı Kitabı*, Yay. Haz., Kıymet Giray-Hakan Kaderoğlu, Ankara, AÜ. Basımevi, 2003, s. 215.

[9] *Resmi Gazete*, 22 Nisan 1942, No. 5090.

[10] *Cumhuriyet*, 14 Ocak 1942, s. 1.

Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü, kendisi için gerekli malzemeyi toplamak amacıyla dönemin gazetelerine ilanlar da vermiştir. *"Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü, İstiklâl Savaşı'na Ait Bütün Eserleri Topluyor"* başlıklı gazete ilanlarında, bu materyallere ait bilgiler ayrıntılı bir şekilde dile getirilmektedir[11].

Yeni kurulan Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Müdürlüğü, bütün illere birer genelge göndererek, Kurtuluş Savaşı ve Devrim Tarihimizle ilgili her türlü belge ve eşyaların toplanmasını istemiştir. Bağışta bulunanların adları Enstitünün şeref defterine kaydedilecek, resmi gazetede ilan edilecek, ayrıca kendilerine *"Şeref Diploması"* adıyla Enstitü tarafından bir diploma verilecektir. Ancak Enstitü, bu eşyaları bu şekilde vermeyen, satmak isteyenlerden de eşyaları değeri üzerinden satın alacaktır. Enstitünün istediği eserler şunlardır[12]: *"Milli Savaşa ait her türlü eşya, önemli belgeler, Şapka Devrimi, bundan önceki kadın ve erkek giysileri, yazı ve dil devrimi ile ilgili malzemeler, Devrim Tarihine ait istatistikler, grafikler, sulu boya tablolar, resimler, Devrim adamlarına ait resimler, eserler ve belgelerdir."*

Diğer yandan Ulusal Bağımsızlık Savaşı'na katılan ve bu savaşta görev alan kişilere de yazılar yazılarak ellerindeki materyalleri Enstitüye vermeleri istenmiştir[13]. Bugün Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü bünyesinde bulunan kitap, arşiv belgeleri, fotoğraflar ve müze malzemeleri, bu süreçlerden geçerek ve bu tür uğraşılar sonucu elde edilmiştir. Bu çalışmalar sonucunda Dışişleri Bakanlığı, Polis Enstitüsü, Afyon, Bitlis, Konya, Kırşehir, İzmir, Urfa, Muğla, Eskişehir, Erzurum Valilikleri ile Bekir Sıtkı Baykal, Refet Bele, Hacim Muhittin Çarıklı, Kâzım Karabekir, Hüsrev Gerede, Avni Gelendost, Rahmi Apak, Fahri Belen, Enver Behnan Şapolyo, Gıyas Yetkin ve Behiç Erkin Bey gibi şahıslar, Enstitümüze önemli miktarda arşiv belgesi, kitap ve müzelik eşya bağışlamışlardır[14].

4204 sayılı Yasa, Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Yönetim Kurulu'na tek partili dönemin özelliği gereği, CHP'den de bir temsilci alınmasını öngördüğünden 1946'da çok partili siyasal yaşama geçildiğinde, Enstitünün çalışamaz duruma geldiği görülmüştür. Yıllarca yasada gereken değişikliğin yapılması beklenmiş ama değişiklik gerçekleşmemiştir. 12 Eylül 1980 sonrası yürürlüğe giren Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) Yasası ile 4204 sayılı Yasa tümüyle yürürlükten kaldırılmıştır. Bu değişiklikle birlikte Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü, Ankara Üniversitesi Rektörlüğü'ne bağlanmıştır. Enstitü, bugün kuruluş amacına uygun olarak çalışmalarını bu statü içinde sürdürmektedir.

---

[11] *AÜ. Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Arşivi*, Kutu No. 93, Gömlek No. 30, Belge No. 30-46.

[12] *TİTE Arşivi*, Belge No. 30-46.

[13] *TİTE Arşivi*, Kutu No. 71, Gömlek No. 27, Belge No. 27, (17 Kasım 1944).

[14] Mustafa Toker, "Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Bağışlarınızı Bekliyor", *Atatürk Yolu*, C. 7, No. 25-26, (Mayıs-Kasım 2000), s. 247-250.

Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Müdürlüğü, şu anda Ziraat Fakültesi yerleşkesi içinde "Gıda Mühendisliği 4 Nolu bina, Keçiören" adresinde çalışmakta olup, ayrıca Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi içinde bulunan arşiv, müze ve zengin kütüphanesiyle araştırmacılara hizmet vermektedir. Enstitünün arşiv ve kütüphanesinde bugün 9.000 civarında kitap, gazete, fotoğraf, pul koleksiyonları ve çok sayıda arşiv belgesi bulunmaktadır. Arşiv belgelerinin bilgisayara uyarlı analitik tasnifine başlanmış ve bugüne kadar *"TİTE-Arşivi"* adı altında dokuz cilt katalog hazırlanarak araştırmacıların yararlanmasına sunulmuştur. Basımı da gerçekleştirilen dokuz cilt katalog, Türkiye'deki bütün üniversite kütüphanelerine ücretsiz olarak gönderilmiştir. Tasnif ve katalog çalışmalarına halen devam edilmektedir. Tasnif işlemi tamamlandığında kataloglar ve belgeler elektronik ortama açılacaktır.

Enstitü arşiv ve kütüphane bünyesinde bulunan ve gerek kullanım, gerekse ısı, ışık, nem, toz, bakteri ve mantar gibi etkenlerle yıpranmış olan belge ve kitapları onarmak ve araştırmacılara tekrar kazandırmak amacıyla, *"Belge Bakım ve Onarım Projesi"* adı altında bir çalışma başlatılmıştır. Bu proje kapsamında ilk aşamada arşiv belgelerinin, ikinci aşamada eski gazetelerin, son aşamada ise kitapların bakım ve onarımının yapılması planlanmıştır.

Enstitümüz bünyesinde yer alan *Devrim Tarihi Müzesi* de haftanın çalışma günlerinde ziyaretçilere açıktır. Bu müzenin oluşturulma düşüncesi, Enstitü açılmadan önce 1925 yılında dönemin Milli Eğitim Bakanı *Hamdullah Suphi Tanrıöver* tarafından Etnografya Müzesi'nin kuruluş çalışmaları sırasında, *Mehmet Fuat Köprülü* tarafından gündeme getirilmiştir[15]. Etnografya Müzesi bünyesinde kurulması düşünülen *"İnkılâp Şubesi"* ile Türk İnkılâp Tarihinin bir araştırma merkezi konumuna getirilmesi düşünülmüştür[16]. Bu düşünceden hareketle ciddi anlamda hazırlıklar yapılmış ve İnkılâp Şubesi'nde sergilenmek amacıyla toplanacak eserlerin niteliğine ilişkin çalışmalara hız verilmiştir. Bu amaçla müzenin oluşturulmasında aranan materyallerin, *"Ulusal Bağımsızlık Savaşı ve Türk Devrimi ile ilgili her türlü eser ve hatıralar"* olması istenmiştir. Bu çalışmaların yanı sıra müzede toplanacak eserlere ilişkin 1927'de bir kılavuz (Tüzük) hazırlanmış ve bu kılavuzda, Kurtuluş Savaşı ve Devrimler dönemine ilişkin her türlü görsel ve yazılı belgelerin ve özellikle Atatürk'e ait olanların toplanmasının ve sergilenmesinin önemi vurgulanmıştır[17].

Etnografya Müzesi içerisinde bir *"İnkılâp Şubesi"* oluşturma çabaları 1940'lı yıllara kadar devam etmiş, fakat olumlu bir sonuç alınamamıştır.

---

[15] Mehmet Önder, *Türkiye Müzeleri*, Ankara, Kültür Yayınları, 1999, s. 11-13.

[16] *TİTE Arşivi*, Belge No. 24/146, (14 Şubat 1928); Mustafa Oral, "Ankara Etnoğrafya Müzesi İnkılâp Şubesi", *Atatürk Yolu*, C. 8, No. 29-30, (Mayıs-Kasım 2002), s. 119-120.

[17] *Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi*, "Türkiye Cumhuriyeti Maarif Vekâleti Milli Talim ve Terbiye Dairesi, Etnoğrafya Müzesi İnkılâp Şubesi'ne Kabul Olunacak Asâra Dair", 030. 10. 213. 445. 9.

1927 tarihli *"Etnografya Müzesi İnkılâp Şubesine Kabul Olunacak Asâra Dair"* başlıklı tüzük çerçevesinde yürütülen çalışmalarla elde edilen tarihi ve müzelik malzemeler ise, 15 Nisan 1942'de Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi bünyesi içerisinde kurulan Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü'ne ait *"Devrim Tarihi Müzesi"*ne taşınmıştır.

Enstitümüz, kuruluşundan bugüne kadar çok sayıda eserin hazırlanmasına katkıda bulunmuştur. Süreli yayınlarından birisi olan *"Atatürk Yolu"* dergisi, yılda iki kez (Mayıs-Kasım) yayımlanmakta olup, şu ana kadar otuz sayı çıkarılmıştır. Adı geçen dergimiz, Mayıs 2002 tarihinden itibaren *"Hakemli Dergi"* statüsünde yayımını sürdürmektedir. Enstitümüzde, Ankara Üniversitesi'ne bağlı fakülte ve yüksekokulların birinci sınıflarında okutulmakta olan *"Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi"* dersinin koordinasyonu, öğretim elemanlarının sağlanması, ders plân ve programlarının hazırlanması yanında *"Yüksek Lisans ve Doktora"* eğitimi çalışmaları da devam etmektedir. Enstitümüz bünyesinde zaman zaman dizi konferanslar verilmekte ve araştırma, yayın çalışmaları sürdürülmektedir.

Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, bilimsel araştırma açısından olanakları ve potansiyeli ile Türkiye'deki İnkılap Tarihi Enstitüleri içinde en zengin olanıdır. Atatürk'ün istek ve direktifleri doğrultusunda çalışmalarını sürdüren "Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü"nde, kuruluşundan bugüne kadar *"Müdürlük Görevi"*nde bulunan değerli öğretim üyeleri şunlardır:

1. Ord. Prof. Dr. Enver Ziya Karal:

1906 yılında Kosova'nın Osmaniye kasabasında doğmuştur. 1933-1940 tarihleri arasında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde "Yakınçağ Tarihi Doçenti" olarak görev yapmıştır. 1940 yılında Ankara'da Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'ne naklen atanan Karal, 1941 yılında "Yakınçağ Tarihi Profesörlüğü"ne ve 1960'da ise "Ordinaryüs Profesörlüğe" terfi ettirilmiştir. Ord. Prof. Dr. Enver Ziya Karal, Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü'nün kuruluş çalışmalarında aktif olarak görev almış ve 1942-1945, 1949-1956, 1959-1960 tarihleri arasında adı geçen Enstitünün Müdürlük görevini de üstlenmiştir. Enstitü Müdürlüğü'nün yanı sıra Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dekanlığı (1946-1948), Ankara Üniversitesi Rektörlüğü (1948-1950), Anayasa Komisyon Başkanlığı (1960-1961) ve Türk Tarih Kurumu Başkanlığı (1972-1978) görevlerinde de bulunmuştur. Türk Tarih Kurumu, Türk Dil Kurumu ve Unesco Üyesi olan Karal, dünyanın çeşitli ülkelerinde dersler vermiş ve Osmanlı-Türkiye Cumhuriyeti Tarihi ile ilgili pek çok eseri kaleme almıştır. Ord. Prof. Dr. Enver Ziya Karal 1982 yılında vefat etmiştir.

2. Prof. Dr. A. Afet İnan:

1908 yılında Selanik'in Doyran Kazası'nda doğmuştur. 1925 yılında Bursa Kız Öğretmen Okulu'ndan mezun olan İnan, aynı yıl Lozan'a Fransızca öğrenmeye gitmiştir. 1929'da Ankara Musîkî Muallim Mektebi'de

"Tarih ve Yurt Bilgisi" dersleri okutmaya başlamıştır. Bu okulda öğretmenliğe devam ederken yabancı dillerdeki bazı tarih kitaplarından okuduğu Türk ulusu için kullanılan aşağılayıcı ve küçümseyici hükümleri Atatürk'e nakletmesiyle "Türk Tarih Kurumu"nun oluşumunu hazırlayan gelişmelere katkıda bulunmuştur. 1931 yılında Türk Tarih Kurumu'nun kurucu üyeliğine seçilen İnan, 1935 yılında Lisans ve Lisansüstü öğrenimi için Lozan Üniversitesi'ne gönderilmiştir. 1939 yılında doktorasını tamamlayarak yurda dönmüş ve Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde 1942 yılında Doçent, 1950 yılında ise Profesör olmuştur. Prof. Dr. A. Afet İnan, 1973 yılında Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde "Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Kürsüsü"nün kurulmasına öncülük etmiş ve aynı kürsüden 1977 yılında emekliye ayrılmıştır. Atatürk'ün çok yakınında bulunan ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi'ne ilişkin pek çok bilimsel yayını bulunan Prof. Dr. A. Afet İnan, 1985 yılında vefat etmiştir.

3. Prof. Dr. Nejat Kaymaz:

1953 yılında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü'nden Genel Türk Tarihi, Yeniçağ Tarihi, Yakınçağ Tarihi ve Farsça sertifikaları alarak mezun olan Kaymaz, 1954 yılında Genel Türk Tarihi Kürsüsü'ne Asistan olarak atanmıştır. Aynı Fakültede 1958'de Doktor ve 1967'de Doçent unvanı alarak, 1977 yılında Cumhuriyet ve Türk Devrim Tarihi Kürsüsüne geçmiştir. 1977 yılında kürsü başkanlığı ve Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Müdürlüğü görevine atanan Kaymaz, 1983 yılında Profesör olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti Tarihi konularında eserleri bulunan Prof. Dr. Nejat Kaymaz, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Cumhuriyet Tarihi Anabilim Dalı Başkanı iken emekliye ayrılmıştır.

4. Prof. Dr. Yaşar Yücel:

1934 yılında Urfa'da doğan Yücel, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü'nden 1958 yılında mezun olmuştur. Askerlik görevini takiben 1960 yılında adı geçen Fakültenin Yeniçağ Tarihi Kürsüsü'ne Asistan olarak girmiştir. 1963 yılında Doktor ve 1969 yılında ise Üniversite Doçenti unvanlarını alan Yücel, 1975 yılında Yeniçağ Tarihi Kürsüsü'ne Profesör olarak atanmıştır. Prof. Dr. Yaşar Yücel, 1977-1982 yılları arasında iki dönem Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nin Dekanlık görevini ve Tarih Bölümü Başkanlığını yürütmüştür. Bunların yanı sıra Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Müdürlüğü, Türk Tarih Kurumu, Üniversitelerarası Kurul ve Milli Komite Üyeliği görevlerinde bulunmuştur. Çeşitli üniversite ve askeri okullarda Atatürk hakkında konferanslar veren Prof. Dr. Yaşar Yücel'in, Osmanlı-Cumhuriyet Tarihi ile ilgili pek çok eseri mevcuttur.

5. Prof. Dr. Aydın Taneri:

1932 yılında İstanbul-Kadıköy'de doğan Taneri, 1959 yılında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü'nden mezun olmuştur. 1962 yılında adı geçen Fakülteye Asistan olarak atanarak 1967'de

Doktor, 1972'de Doçent unvanını almaya hak kazanmıştır. 1978 yılında Profesör olan Taneri, 1982 yılından itibaren üniversitedeki derslerine ek olarak İnkılap Tarihi dersleri vermeye başlamıştır. Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Müdürlüğü görevinde de bulunan ve çok sayıda yayını olan Prof. Dr. Aydın Taneri, 1 Aralık 1997 yılında vefat etmiştir.

6. Prof. Dr. Mustafa Kafalı:

1934 yılında Konya'da doğan Kafalı, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü'nden mezun olmuştur. 1960 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nin Umumi Türk Tarihi Kürsüsü'ne Asistan olarak girmiştir. 1965 yılında Doktor unvanını alarak, 1971-1972 yıllarında bir yıl üniversite kontenjanıyla Londra'ya giderek ilmi incelemelerde bulunmuştur. 1973 yılında Doçent ve 1982 yılında Profesör olan Kafalı, uzun yıllar Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde öğretim üyeliği görevini sürdürmüştür. Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Müdürlüğü ve Türk Tarih Kurumu üyeliği görevlerinde de bulunan Prof. Dr. Mustafa Kafalı'nın pek çok ilmi çalışması mevcuttur.

7. Prof. Dr. Hasan Köni:

1946 yılında İstanbul'da doğan Köni, Sen Josef Lisesi'ni ve Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirmiştir. Aynı Fakültede ve Michigan State Üniversitesi'nde Lisansüstü ve Doktora çalışmalarını yapmıştır. 1982 yılında California Üniversitesi, Santa Cruz'da ve 1990-1991 yılında Washington, John Hopkinks Üniversitesi'nde konuk öğretim üyesi olarak bulunmuştur. Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Müdürlüğü, Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Öğretim Üyeliği, Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yönetim Kurulu Üyeliği ve Milli Güvenlik Akademisi Öğretim Üyeliği görevlerinde bulunmuştur. Türk Dış-İç Politikası ve Atatürk üzerine uluslararası ve güncel konularda yayınlanmış altmışa yakın makalesi ve eseri bulunmaktadır.

8. Prof. Dr. Hikmet Yavuz Ercan:

1940 yılında Malatya'da doğan Ercan, ilk ve orta öğrenimini bu şehirde tamamlamıştır. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü'nden mezun olduktan sonra bir süre Tarsus Lisesi'nde tarih öğretmenliği yapmıştır. 1967 yılında mezun olduğu fakültede araştırma görevlisi olan Ercan, 1972'de "Osmanlı İmparatorluğu'nda Müslüman Olmayan Halkın Hukukî ve İçtimaî Durumu" konulu doktora tezini tamamlamıştır. 1972-1974 tarihleri arasında askerlik görevini tamamladıktan sonra 1979'da "Osmanlı İmparatorluğu'nda Bulgaristan ve Voynuklar" konulu teziyle Doçentliğe, 1988'de "Kudüs Ermeni Patrikhanesi" konulu teziyle Profesörlüğe yükseltilmiştir. 1976-1977 yılları arasında İngiltere'de araştırma ve incelemelerde bulunarak, 1989 yılında Japonya'da misafir profesör olarak bir dönem ders vermiştir. Yurtiçinde ve dışında çeşitli

bilimsel toplantılara katılarak bildiriler sunan Prof. Dr. Yavuz Ercan, dokuz yıl Kara Harp Okulu'nda, iki yıl İnönü Üniversitesi'nde, bir yıl Gazi Üniversitesi'nde, sekiz yıl Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nde ve iki yıl Bilkent Üniversitesi'nde, part-time öğretim üyesi olarak lisans düzeyinde; Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde bir dönem, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde on bir yıl yüksek lisans ve doktora dersleri vermiştir. Halen Ankara Üniversitesi sosyal Bilimler Enstitüsü ve Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü'nde yüksek lisans ve doktora dersleri, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde lisans dersleri vermektedir.

Prof. Dr. Yavuz Ercan, on sekiz yıl Türk Tarih Kurumu aslî üyeliği, aynı kurumda Basımevi Komisyonu Başkanlığı, iki yıl Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Danışmanlığı, on üç yıl Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma Merkezi Müdürlüğü, iki yıl Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Yönetim Kurulu Üyeliği, yirmi iki yıl Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı'nda Türk Askeri Tarih Komisyonu Yürütme Kurulu üyeliği yapmıştır. Halen Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Müdürlüğü, Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Atatürk Araştırma Merkezi Genel Kurul Üyeliği, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Genel Türk Tarihi Anabilim Dalı Başkanlığı, Ankara Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi Müdürlüğü görevlerini de yürütmektedir.

Yayınlanmış sekiz kitap ve elliden fazla makalesi vardır. Yayınlarının biri Almanca, üçü İngilizce, diğerleri Türkçe'dir. Türk Tarih Kurumu yayınları arasında çıkan "Osmanlı İmparatorluğu'nda Bulgarlar ve Voynuklar" başlıklı kitabı 1986 yılında Türk Kültürüne Hizmet Vakfı ödülünü kazanmıştır. Bu kitap Bulgarca'ya da çevrilip Bulgaristan'da yayınlanmıştır. Prof. Dr. Yavuz Ercan evli ve iki çocuk babasıdır.

Resmi Gazete
20 Haziran 1935 Perşembe
Sayı-3033
Sayfa: 5372'de

Ankara'da bir Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi Kurulması Üzerine Kanun

Madde 1- Ankara'da bir (Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi) açmak için Kültür Bakanlığına yetki verilmiştir.

Madde 2- Bu fakülteyi yönetecek işyarların derece, sayı ve aylıkları ilişik (1) sayılı çizelgede gösterilmiştir.

Bu çizelgede gösterilen işyarlar kadrosu Maarif Vekâleti merkez teşkilat ve vazifeleri hakkındaki 2287 sayılı kanunun 23. maddesine bağlı çizelgeye eklenmiştir.

Madde 3- Fakültece talebeden alınacak yazılma, okuma, yoklama, seminer ve şahadetname harç ve keseneklerinin tutarı ve toplanması yolları Finans ve Kültür bakanlarınca kararlaştırılır.

Madde 4 - Fakültenin öğretim ve yönetim işleri Kültür Bakanlığınca yapılacak bir öğrenekle saptanır.

Muvakkat madde 1. Fakültenin bağlı (2) sayılı çizelgede gösterilen uzmanlarla yönetim işyarları kadrosu 1935 mali yılı Muvazenei Umumiye kanununun 5. maddesine bağlı (D) cetvelinin Kültür Bakanlığı kısmına eklenmiştir.

Muvakkat madde 2- Fakültede 1935 mali yılı içinde kullanılacak kesenekli öğretmenler kadrosu ile fakültenin bütün masrafları Kültür Bakanlığının 1935 mali yılı bütçesine konulacak paraya göre Bakanlar Kurulunca saptanır.

Madde 5- Bu kanun yayın tarihinden yürür.

Madde 6- Bu kanunun hükümlerini Finans ve Kültür Bakanları yürütür.

20/06/1935

"2287 numaralı kanun, 24~34 sayılı Resmi gazetededir"

EK-1: "Ankara'da Bir Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Kurulması Üzerine Kanun", *Resmi Gazete*, 20 Haziran 1935, No. 3033, s. 5372.

4204

Ankara Dil ve Tarih - Coğrafiye Fakültesine bağlı "Türk İnkilâp Tarihi Enstitüsü" kurulması hakkında kanun[1]

(15 nisan 1942)

Madde 1 — Ankara Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesine bağlı bir "Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü" kurulmuştur. Bu Enstitünün vazifeleri şunlardır :

a) Türk İstiklâl Savaşı, Türk İnkılâbı ve Türkiye Cumhuriyeti rejiminin dayandığı esaslar hakkında her türlü araştırmalarda bulunmak;

b) Bu konularla ilgili belgeleri ve yayınları toplıyarak kütüphane ve müzeler meydana getirmek ve bir arşiv kurmak;

c) Türk İnkilâp ve Rejimini memleket içinde ve dışında tanıtmak için dersler ve konferanslar vermek ve her türlü yayınlarda bulunmak.

Madde 2 — Fakültelerde ve yüksek okullardaki İnkılâp Tarihi ve Türkiye Cumhuriyeti Rejimi dersleri Maarif Vekilliğince hazırlanacak porgramlara ve tâyin edilecek esaslara göre bunların kendi kadrolarındaki vazifeli profesör, doçent ve öğretmenleri tarafından okutulur.

Madde 3 — Bütün resmî daire ve makamlarla belediyeler, millî kurumlar kendi dosya ve arşivlerinde bulunan ve İstiklâl ve İnkilâp Tarihiyle ilgili olan her türlü evrak ve belgelerin asıl veya suretlerini ve eşyaları Maarif Vekilliği tarafından lüzum gösterildikçe Türk İnkilâp Tarihi Enstitüsüne verirler.

İstiklâl ve İnkılâp tarihiyle ilgili olup her ne suretle olursa olsun şahıs elinde bulunan evrak ve belgelerle eşyaları Enstitüye bağışlı-

1 Neşri: 22 nisan 1942 — Resmî Gazete No. 5090

EK-2 (a): "Ankara Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'ne Bağlı 'Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü' Kurulması Hakkında Kanun", *Resmi Gazete*, 22 Nisan 1942, No. 5090, s. 271.

No. 4204

yanların adları Enstitüde bulundurulacak "Şeref defteri" ne yazılır ve ayrıca Resmî Gazete ve radyo ile ilân olunduktan sonra kendilerine bir "Şeref Diploması" verilir.

Yukarıda yazılı evrak, belge ve eşyalar, istedikleri takdirde sahiplerinden, Enstitü İlmî Danışma ve Yönetim Kurulunca biçilecek değerle, satın alınır.

Bu kanunla ilgili evrak, belge ve eşyayı özel koleksiyonlarında bulundurmak istiyenlerden bunların konuları ve vasıfları hakkında Enstitüye bilgi verenlerin adları da "Şeref defteri" ne ayrıca yazılır.

Yukarıki fıkralarda yazılı evrak, belge ve eşyanın Türkiyeden çıkarılması yasaktır.

Madde 4 — Enstitünün aşağıda yazılı zatlardan kurulan bir "İlmî Danışma ve Yönetim Kurulu" vardır:

a) Enstitü Müdürü;

b) Fakülte ve yüksek okullarda "İnkılâp Tarihi ve Türkiye Cumhuriyeti Rejimi" dersi veren profesör ve doçentler;

c) Cumhuriyet Halk Partisinin, Türk Tarih ve Dil Kurumlarının Merkez İdare Heyetleri Âzalarından memur edecekleri birer mümessil;

d) Maarif Vekilliğince memur edilecek üç zat.

Kurulun kararları Maarif Vekilliğince onaylanır ve yürütülür.

Madde 5 — Enstitü çalışma esasları Maarif Vekilliğince konulur.

Madde 6 — 3656 ve 3888 sayılı kanunlara[1] ekli (1) numaralı cetvellerin Maarif Vekilliği kısmındaki "Ankara Dil veTarih - Coğrafya Fakültesi" kadrolarına işbu kanuna ekli (1) ve (2) numaralı cetvellerde derece, aded ve unvanları yazılı maaşlı ve ücretli memuriyetler ilâve olunmuştur.

Muvakkat Madde 1 — 4042 sayılı 1941 Muvazenei Umumiye Kanununa[2] bağlı (D) işaretli cetvelin Maarif Vekilliği kısmındaki "Ankara Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi" müstahdemleri arasına işbu kanuna bağlı (3) numaralı cetvelde yazılı kadro eklenmiştir.

Muvakkat Madde 2 — Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsünün her türlü tesis ve idare masrafları 1941 yılı bütçesinin 715 inci faslının birinci ve ikinci maddelerindeki tahsisattan verilir.

Madde 7 — Bu kanunun hükmü neşri tarihinden başlar.

Madde 8 — Bu kanunun hükümleri İcra Vekilleri Heyetince yürütülür.

17/4/1942

1 1" si: Devlet memurları aylıklarının Tevhid ve teadülüne dair: 30 haziran 1939 (S. cild: 20, sah. 565)

2" si: mezkûr kanuna ek: 26 haziran 1940 (S. cild 21, sah. 716)

2 29 mayıs 1941 (S. cild: 22, sah: 367)

EK-2 (b)

(1) numaralı cetvel

No.
* * *

Derece	Memuriyetin nev'i	Aded	Maaş
8	Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Müdür Muavini	1	50
9	Kütüphane memuru	1	40
9	Arşiv Memuru	1	40
9	Müze Memuru	1	40

(2) numaralı cetvel

Derece	Memuriyetin nev'i	Aded	Ücret
8	Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Müdürü	1	140

(3) numaralı cetvel

	Dosya Memuru ve Daktilo	1	100
	Hademe	1	30

* * *

EK-2 (c)

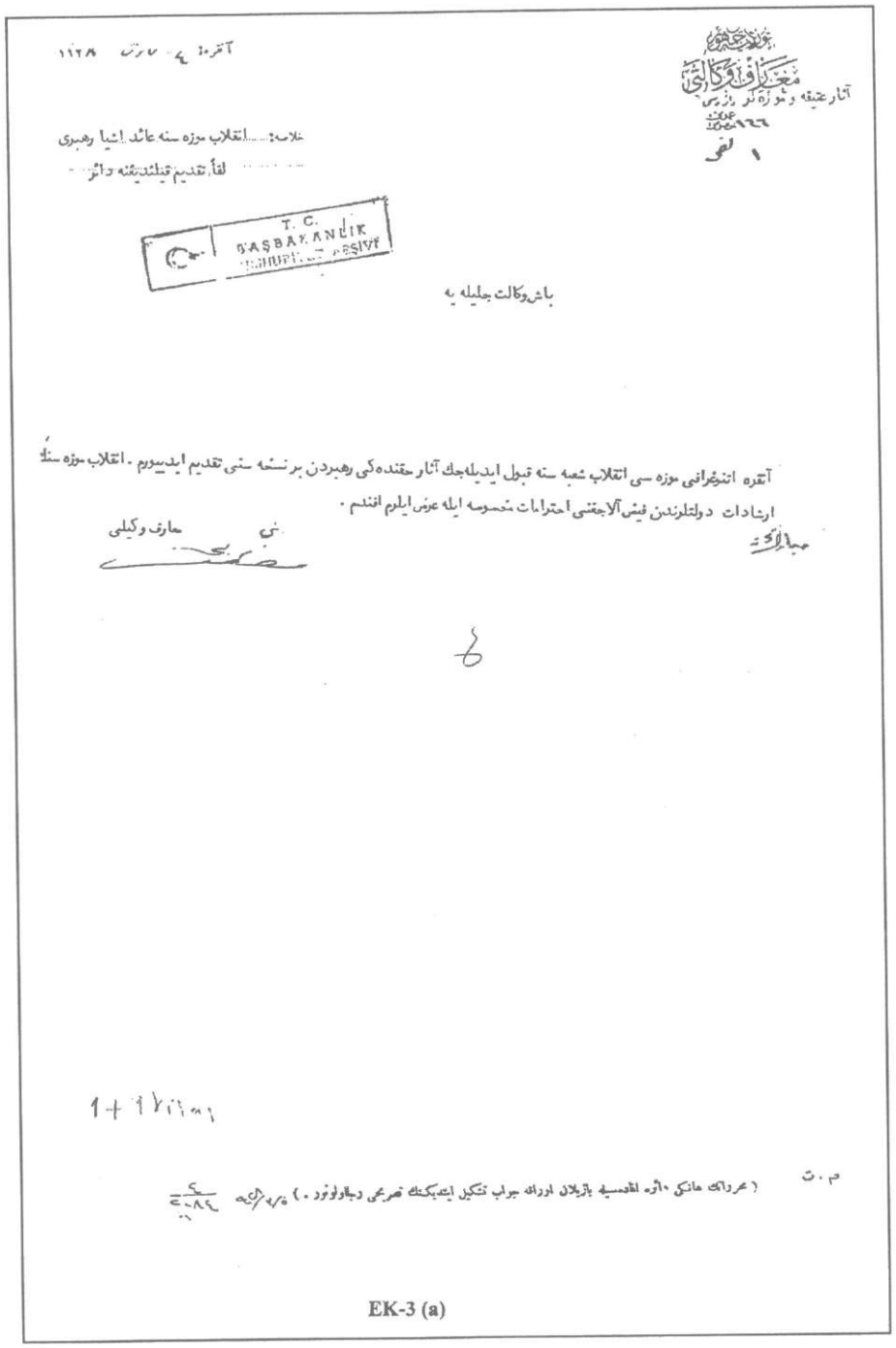

آنقره: ٤ مارت ١١٢٨

بوزدیجه هو
معارف وکالتی
آثار عتیقه و موزه‌لر رئیسی
عدد ١٦٦
١ لفی

خلاصه: انقلاب موزه سنه عائد اشیا رهبری
لفاً تقدیم قیلندیغنه دائر

T. C.
BAŞBAKANLIK
CUMHURİYET ARŞİVİ

باش وکالت جلیله یه

آنقره اتنوغرافی موزه سی انقلاب شعبه سنه قبول ایدیله‌جك آثار حقنده‌کی رهبردن بر نسخه سنی تقدیم ایدییورم . انقلاب موزه سنك ارشادات دولتلرندن فیض آلاجقنی احترامات مخصوصه ایله عرض ایلرم افندم .

معارف وکیلی

م . ت

(محرراتك هانکی ٥ اثره اقامه‌سیله بازیلان اوراقه جواب تشکیل ایتدیکنك تصریحی رجا اولونور .)

EK-3 (a)

تورکیه جمهوریتی
معارف وکالتی
ملی تعلیم وتربیه دائره‌سی

أتنوغرافیا موزه‌سی

انقلاب شعبه‌سنه قبول اولنه‌جق آثاره دائر

استانبول — دولت مطبعه‌سی

۱۹۲۸

EK-3 (b)

أتنوغرافيا موزه‌سی انقلاب شعبه‌سنه قبول اولنه‌جق آثاره دائر

١ — مجادلهٔ ملیه ومسعود انقلابه متعلق وثائق واشیا ضیاعه اوغرامادن وخاطره‌لر اونوتیلمادن آنقره أتنوغرافیا موزه‌سنده جمع وخلقه جمهوریت تربیه‌سی ویره‌جك صورتده تشهیر اولنه‌جقدر.

٢ — انقلاب موزه‌سی تشکل ایده‌بیلمك ایچون مؤسسات عالیه ایله مطبوعات مدیریت عمومیه‌سی، هلال‌احمر ریاستی، تورك‌اوجاقلری، معلملر برلکی کبی تشکیلاتك وعمومیتله مجادلهٔ ملیه وانقلابی باشاران نسلك لطفاً اهدا ایده‌جکی اثرلره افتقار ایدر.

٣ — تشهیر اولناجق اشیانك جنس ونوعی زیرده کیلردر.

آ . بویوك قورتاریجی غازی مصطفی کمال پاشا حضرتلرینك ملی مجادله اثناسنده قوللاندقلری اشیاء ال یازیلریله محرر تلغرافلریله نطق وخاطره‌لری فیلمه آلنان تصویرلری ، تاریخی فوطوغرافلری .

ب . عصمت وفوزی پاشا حضرتلریله سائر ملی مجادله وانقلاب ارکانك قوللانمش اولدقلری تاریخی اشیا وفوطوغرافلری .

ح . ملی مجادله‌یه تقدم ایدن حادثات وحاضرلق دوریله علاقه‌دار تاریخی وثائق واشیا (موندروس متارکه‌سی ، استانبولك دول‌ائتلافیه طرفندن اشغالی ، ارضروم اجتماعی وسیواس قونغره‌سی ، سرایك سفاهتی ، سرای حکومتی ارکانی)

٤ — ملی مجادله ویاخود استقلال حربی دوره‌سی .

EK-3 (c)

— ٣ —

آ . مدافعهٔ حقوق هیئتلریله بونلرك حركته كتیردكلری جم غفیرلره عائد رسم ، مدافعهٔ حقوق نظامنامه‌لری ، مدافعهٔ حقوقلرجه یاپیلان معاونتلر.

ب . مجادلهٔ ملیه‌یه ایلك اشتراك ایدنلردن ازمیر حوالیسی میلیسلرینك قوللاندیغی اسلحه وقیافت كبی اشیا ایله بونلرك رسملری واسملری .

ح . برنجی بویوك ملت مجلسنه عائدرسملرله ویردكلری متین قرارلر.

ء . مملكت حربی اثناسنده خلق ، افراد ، ضابطان وامرادن تجلی ایدن بویوكلكلر ، مثلسز فداكارلقلره متعلق منقبه ، داستان ومكتوبلرله مخطره‌لر ، جبخانه طاشیان اختیار ، قادین وچوجقلرك رسملری .

ه . استقلال حربی وسائطی : معدل توفكلر ، معدل طوپ مرمیلری ، دول ائتلافیه طرفندن قامالری آلنان طوپلرك آغاج ویا دمیردن یاپیلمش قامالری ، سقاریا حربی اثناسنده واوكا تقدم ایدن دورده دمیرپارچه‌لرندن علی العجله یاپیلمش سونكولر، أولرك بالقونلرندن سوكیلمن چینقولرله یاپیلان مطره‌لرله مجادلهٔ ملیه‌ده چالشان مشهور اوسته‌لرك رسملری .

و . ایلك آنقره حكومتنك قورولدیغی زمان عائد رسملر ، وكالتلرك اوزمان ارائه ایتدیكی منظره .

ز . متاركه دورنده استانبولدن سلاح وجبخانه تخلیصی، دشمندن اغتنام اولنان اسلحه واشیا .

ح . یونان مظالمی وثائقی .

EK-3 (d)

— ٤ —

ط . بویوك تعرض واونی تعقیب ایدن مسعود قورتولوش. ازمیره ایلك کیرەن طاقم . قورتولوش شنلکلری ، طاق ظفرلرك رسملری .

ك . ملی اردونك استانبوله دخولیله علاقەدار تاریخی وثائق ماهیتنی حائز اشیا ورسملر . اشغال اردولرینك چکیلیشی . مدانیه متارکەسی ایله لوزان معاهده نامەسنه متعلق رسملر.

ل . مجهول عسکر آبدەسی (کوچوك نمونەسی ویا رسمی) شهدا مزارلقلری رسمی . شهید البسەلری .

٥ — انقلاب مجلسی وحکومتنك تاریخی قرارلری . ارتجاع حرکتلری. اشیا جنسندن اغتنام اولنان وثائق . استقلال محکمەلری. کردعصیانی. عاصیلردن اغتنام اولنان اشیا جنسندن وثائق. فوطوغرافلر. شاپقه تظاهراتی .

٦ — رئیس جمهور حضرتلرینك استانبول سیاحتی انطباعلری.

٧ -- انقلابك فیضلی نتیجەلری. دمیر یوللری . اعمار حرکتلری. مکتبجیلك ، خلقجیلق .

٨ — انقلاب کتبخانەسی . ملی مجادله وانقلابه دائر یازیلان یرلی واجنبی آثار.

٩ — انقلاب موزەسنه متعلق اشیا معارف وکالتی واسطەسیله یاخود دوغریدن دوغری یه موزەیه کوندریلیر.

معارف وکیلی

EK-3 (e)

Maarif Vekâleti

Âsâr-ı atîka (Eski Eserler) ve Mevzû'lar Daîresi

Ankara: 4 Mart 1928

Hulâsa (Özet): İnkılâb Müzesi'ne aid eşya rehberi leffen (zarf içine konularak) takdim kılındığına daîr.

Başvekâlet-i Celîleye

Ankara Etnoğrafya Müzesi İnkılâb Şubesi'ne kabul edilecek âsâr hakkındaki rehberden bir nüshasını takdim ediyorum. İnkılâb Şubesi'nin irşâdât-ı devletlerinden feyz alacağını ihtirâmât-ı mahsûsa (özel saygı) ile arz eylerim efendim.

Mustafa Necati
Maarif Vekili

(Muharrerâtın hangi daire ifadesiyle yazılan evraka cevap teşkil ettiğinin tarihi rica olunur.)

EK-4 (a): *Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi*, "Türkiye Cumhuriyeti Maarif Vekâleti Milli Tâlim ve Terbiye Dâiresi, Etnoğrafya Müzesi İnkılâp Şubesi'ne Kabul Olunacak Asâra Dair", 030. 10. 213. 445. 9.

Türkiye Cumhuriyeti

Maarif Vekâleti

Milli Talim ve Terbiye Dairesi

ETNOĞRAFYA MÜZESİ

İNKILÂB ŞUBESİ'NE KABUL OLUNACAK ÂSÂRA DAİR

İstanbul - Devlet Matbaası

1928.

EK-4 (b)

ETNOĞRAFYA MÜZESİ İNKILÂB ŞUBESİ'NE KABUL OLUNACAK ÂSÂRA DAİR

1. Mücadele-i Milliye ve mes'ûd-ı inkılâbiyeye müteallik vesaik ve eşya zâyi'e uğramadan ve hatıralar unutulmadan Ankara Etnoğrafya Müzesi'nde cem' ve halka Cumhuriyet terbiyesi verecek surette teşhir olunacaktır.

2. İnkılâb Müzesi teşkil edebilmek için müessesât-ı âliye ile Matbuat-ı Müdüriyet-i Umumiyesi ve Hilâl-i Ahmer Riyaseti, Türk Ocakları, Muallimler Birliği gibi teşkilâtın ve umumiyetle Mücadele-i Milliye ve İnkılâbı başaran neslin lütfen ihda' (hediye) edeceği eserlere iftikâr eder (çok ihtiyacı vardır).

3. Teşhîr olunacak eşyanın cins ve nev'î zîrdekilerdir.
   a) Büyük Kurtarıcı Gazi Mustafa Kemal Paşa Hazretleri'nin Millî Mücadele esnasında kullandıkları eşya ve el yazılarıyla muharrer telgraflarıyla Nutuk ve hatıraları, filme alınan tasvîrleri, tarîhi fotoğrafları.
   b) İsmet ve Fevzi Paşa Hazretleriyle saîr Millî Mücadele ve İnkılâb erkânının kullanmış oldukları tarîhi eşya ve fotoğrafları.
   c) Millî Mücadele'ye tekâddüm eden hadîsât ve hazırlık devriyle alâkadâr tarihî vesâik ve eşya (Mondros Mütarekesi, İstanbul'un Düvel-i İtilâfiye tarafından işgali ve Erzurum içtima'ı ve Sivas Kongresi ve sarayın sefahati ve Saray Hükümeti Erkânı)

4. Millî Mücadele veyahûd İstiklâl Harbi devresi.

EK-4(c)

a) Müdâfaa-i Hukuk heyetleriyle bunların harekete getirdikleri Cemm-i gafîrlere aid resim, Müdâfaa-i Hukuk Nizâmnameleri, Müdâfaa-i Hukuklarca yapılan mu'avenetler (yardımlar).

b) Mücâdele-i Milliye'ye ilk iştirâk edenlerden İzmir havâlisi milislerinin kullandığı eslihâ ve kıyafet gibi eşya ile bunların resimleri ve isimleri.

c) Birinci Büyük Millet Meclisi'ne aid resimlerle verdikleri metîn kararlar.

d) Memleket Harbi esnasında halk ve efrâd ve zabitân ve ümerâdan tecellî eden büyüklükler, misâlsiz fedakârlıklara müteallik (ilgili) menkıbe, destan ve mektublarla muhtıralar, cebhane taşıyan ihtiyar, kadın ve çocukların resimleri.

e) İstiklâl Harbi vesâiti: Muâdil (eşdeğer-denk) tüfekler, muâdil top mermileri, Düvel-i İtilâfiye tarafından kamaları alınan topların ağaç veya demirden yapılmış kamaları, Sakarya Harbi esnasında ve ona takâddüm eden devirde demir parçalarından alelacele yapılmış süngüler, evlerin balkonlarından sökülen çinkolarla yapılan mataralarla Mücadele-i Milliye'de çalışan meşhur ustaların resimleri.

f) İlk Ankara Hükümeti'nin kurulduğu zamana aid resimler ve vekâletlerin o zaman ira'e ettiği (gösterdikleri) manzara.

g) Mütareke devrinde İstanbul'dan silâh ve cebhane tahlîsi (kaçırılması), düşmandan iğtinâm olunan (ele geçirilen) esliha ve eşya.

h) Yunan mezâlimi vesâiki.

EK-4 (d)

ı) Büyük Taarruz ve onu ta'kîb eden mesûd kurtuluş. İzmir'e ilk giren takım. Kurtuluş şenlikleri ve tâk-ı zaferlerin resimleri.

j) Millî ordunun İstanbul'a duhulüyle alâkadâr tarihî vesaîk mahiyetini haiz eşya ve resimler. İşgâl ordularının çekilişi. Mudanya Mütarekesi ile Lozan Mu'ahede-nâmesine müte'âllik (ilişkin) resimler.

k) Meçhul Asker Âbidesi (Küçük numunesi veya resmi). Şühedâ (şehit) mezarlıkları resmi. Şehit elbiseleri.

5. İnkılâb Meclisi ve Hükümetinin tarihi kararları. İrtica hareketleri. Eşya cinsinden iğtinâm olunan vesâik. İstiklâl Mahkemeleri. Kürd İsyanı. Asilerden iğtinâm olunan (ele geçen) eşya cinsinden vesâik. Fotoğraflar. Şabka tezâhürâtı.

6. Reis-i Cumhur Hazretleri'nin İstanbul seyahati intibâ'ları.

7. İnkılâb'ın feyizli neticeleri. Demiryolları. İmar hareketleri. Mektebcilik, halkçılık.

8. İnkılâb Kütübhanesi. Millî Mücadele ve İnkılâba dair yazılan yerli ve ecnebi âsâr.

9. İnkılâb Müzesi'ne müte'allik eşya Maarif Vekâleti vasıtasıyla yahud doğrudan doğruya müzeye gönderilir.

Maarif Vekili

EK-4 (e)